

İŞÇİNİN SESİ

CEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkerên hemû welatan yekbin!

Tanklarla gelen devrimle gitmelidir!

Yıl: 10, Sayı: 257, 30 Nisan 1984

Türkiye'de program tartışması

Programımız
yolumuzu aydınlatıyor

Yoldaşlar, 4. Program taslağımızın I. ve II. sini de okudum ve eğitimini yaptık.

Partimizin ideolojisi ve siyaseti hakkında daha derin bilgiler edinmemize ve bilinçlenmemize çok büyük faydası oldu, büyük bir eksik giderildi. Taslak hakkında görüş belirtmedik. Bunda bizim eksikliğimiz de vardır. Programımızın olması ve kongremizin yapılmasının partimizin yolunu daha da açacağına inanıyorum. Program taslağını beğendim, ülkenin nesnel koşullarına cevap verecek nitelikte. Bizlerin kafasını açtı.

Yalnız benim getireceğim birşey var: Legalite ve illegalite bölümü biraz daha açık ve derin yazılsa daha iyi olur görüşümdedir.

F. C., Ege

Bazı öneriler

"I. Dünya savaşı ve asıl olarak Ekim Devrimi ile kapitalizmin genel bunalımı başladı" cümlesinin yerine, "I. Dünya savaşı genel bunalımı başlattı. Ekim Devrimi arttırdı veya süregelenleştirdi" denilse daha iyi olur.

"...Sınırların iyice gerilemesi" cümlesinden, teknolojik devrimin *mevcut yapıyı* değiştirdiği gibi bir anlam çıkıyor. Onun için, "gericileşiyor" yerine "gerici kalıyor" demek daha doğru olur.

Anlamadığımız bir konu: Bugün az gelişmiş ülkelere yatırım artıyor. Geçmişte az gelişmiş ülkeler, patlama noktaları oldukları için, emperyalizm oralara yatırım yapmıyordu. Bu değişimin bugünkü nedeni nedir?

G. N., Ankara

Ağır gidiyor

Yoldaşlar, program tartışmamız koşullar nedeniyle ağır gidiyor. II. taslağı yeni dağıttığımız için tartışmalar henüz başlamadı.

Ankara

Eğitimimiz sürüyor

Taslak eğitimimiz yürüyor. Ek olarak söylenen yazılar dikkatle okunuyor. Aramıza yeni katılan yoldaşlarla taslak eğitimi yapılıyor. Çalışmalarımız bir oturmuşluğa kavuşuyor.

Ege

Ermeni hakları nelerdir?

Program taslağı tartışma sonuçları şu şekildedir:

a. Giriş bölümünde, programın asgari veya azami program olduğu veya her ikisinin birden olup olmadığı belirtilmedi.

b. Herşeyi anlatma telaşı seziliyor, bu nedenle özellikle ilk bölümler akıcı değil.

c. 2. sayfa, son 2 paragrafta anlatılanların kalıcı eğilimler olduğu kesin mi?

d. 14. sayfa 4. paragraf, 3. programdaki tanımları hatırlatıyor. Yani güzel ifade edilmemiş.

e. 18. sayfa 1. paragrafta, hem işbirlikçi kapitalizm hem de finans kapitalizm deyimi kullanılmış. Ne demek istendiği açık değil.

f. 18. sayfa son paragrafdaki, "dönüşümler programı" deyimi çıkarılmaldır.

g. 19. sayfada sondan 3. paragrafta, "işçi-emekçi diktatörlüğü" ve "proletarya hegemonyası"ndan ayrı ayrı

sözedilmiş. Bu diktatörlük zaten proletarya hegemonyasında sağlanacağından, ayrı ayrı yazılmaması daha iyi olur.

h. 20. sayfada 3. paragraf açık değil. Çağımızda değişen nedir? Aynı sayfadaki 9. paragraf, 1. paragrafın altına alınmalı.

i. "Tekelci kapitalizm serbest rekabetçi kapitalizme kıyasla ileridir" deniliyor. Böyle midir yoksa çürümüş kapitalizm midir?

j. Küçük burjuvaziden sözedilirken, köylülük sözcüğü hiç kullanılmamış. Köylülüğün içindeki katmanlar ayrı ayrı belirlenmeliydi ve hangi kesimler hangi saflardadır, belirtilmeliydi.

k. Ermeni haklarından sözedilirken, bu hakların neler olduğu belirtilmeli.

l. "Dinsel inanç özgürlüğü güvence altına alınacaktır" gibi bir cümle programda yer almamalı. Yalnızca, kişisel bir sorun olarak ele aldığımız belirtilmelidir.

m. "Türkiye'de orta yol geçicidir" deyimi yanlış. Ülkede faşizm olduğuna göre bunu kullanmamak gerekir.

n. İDHD olmadan, sosyalist devrimden söz etmek doğru değildir.

Ç. ve K., Ankara

Ankara'dan görüşler

1. bölüm: Yorum yok.

2. bölüm: Kemalizmin sınıfsal özü biraz daha açıklanmalı. Ülkede kapitalizmin gelişmesi ile emperyalist işbölümü arasındaki bağ daha açık yazılmalı.

3. bölüm: Devlet tekelci kapitalizminin ekonomiye egemen olmasıyla, üretimin toplumsal mülkiyetinin koşullarının hazırlanması kavramı arasındaki bağ daha geniş anlatılmalıdır. Neden ülkede burjuva demokrasisi olamaz. Açıklanmalıdır.

İDHD olmadan, sosyalist devrimin

başarısı nasıl olur, neye bağlıdır? Daha iyi açıklanmalı.

Yarı-proleter kavramı yeterince net değil. İDHD sürecinde onlara karşı tavır ne olacaktır?

4. bölüm: Türkiye gibi ülkelerde, ekonomik savaşla politik savaşımın bütünleşmesinin nedeni daha ayrıntılı anlatılabilir.

Ülkede, üniversiteler arası fark arttığı görüşünde değilim. Amacın, standart teknik eleman yetiştirmek olduğu kanısındayım.

Kadın örgütlenmesini, sosyalist toplumdaki gereksiz görüyorum.

Kürt ulusal hareketi ile bağlaşıklık İDHD'de hangi çerçevede olacak?

Ermeni ulusal azınlığından sözedebilir miyiz?

Devlet işleyişlerinde açıklık nasıl güvence altına alınacak? Çok partililik, proletarya diktatörlüğünün özüne gölge düşüreceği kanısındayım.

4.9. bölüm son derece net yazılmış. Programın özünü bence, burası oluşturuyor.

5. bölüm: "Öz ile biçim olarak demokrasinin uygulanması arasındaki bir açıklığın ortaya çıkması, devletin proletaryanın girişimi dışına çıkması demektir." "Girişimi" yerine, "devletin, proletaryanın devleti olmaktan çıkması demektir" şeklinde yazılmasını öneriyorum.

T.Y., Ankara

Taslağı onayladık

Yoldaşlar, Taslak tartışmaları sırasında örgütümüzde kapsamlı bir eleştiri çıkmadı. Tersini düşünmekte, yazmakta yoldaşlar güçlük çekiyorlar.

Sonuç olarak, örgütümüz program taslağını benimsedi ve bağlayıcılığını onayladı.

Ege

Çağımızın ana çelişkisi

Birinci bölüm üzerine görüşlerim şöyledir:

Çağımızın "ana çelişkisi" tespiti bana doğru gelmedi. Ana çelişkiden temel çelişkiyi anlıyorsak, bu bence yanlış olur. Baş ve tali çelişkiler emek ve sermaye arasındaki temel çelişkiler üzerinde yükselirler. "Çağımızın baş çelişkisi olan sosyalist sistemle emperyalist sistem arasındaki temel çelişkinin sonucudur" demek bana daha doğru geliyor.

Kapitalizmin genel bunalımına ilişkin olan yer bence değiştirilmelidir.

Türkiye'de devrimin karakteri ve halkın birliği

Düşünceme göre devlet tekeli kapitalizminin var olduğu Türkiye'nin önündeki siyasal ve toplumsal devrim aşaması sosyalizmdir.

"Devlet tekeli kapitalizmi, sosyalizmin tam bir maddi hazırlığı, sosyalizmin eşiği, tarih merdiveninde sosyalizm basamağı ile arasında hiçbir ara basamak olmadığı bir basamaktır." "Sosyalizm tüm halkın çıkarlarına hizmet eder duruma sokulduğu ölçüde kapitalist bir tekel olmaktan çıkmıştır." (Lenin, *Toplu Yapılar*, c.25, s.361-362 — Dünya Devrimi çek-al'ından)

Bu noktadan hareketle, kanımca Türkiye, devlet tekeli kapitalizminin hakim olduğu, sosyalizmin eşiğindeki bir ülkedir. Her devrim siyasal erki ele geçirme sorunudur. İktidar sorunu, her devrimin temel sorunudur. Siyasal devrim gerçek bir demokrasi sorunu ise, egemen güç olarak örgütlenen proletarya her alanda demokratikleşmeye gitmelidir. Bu aynı zamanda toplumsal anlamda alt üst oluşu getirir. Partimiz bunu başaracak denli kararlı ve savaşkandır.

Kıbrıs konusu

Kıbrıs'taki son gelişmelere bağlı olarak yeniden bir değerlendirme yapılması gerektiği görüşündeyim.

Bağımsız bir dış siyaset

Bu fikir bence proletarya enternasyonalizmi ile çelişiyor. Partimiz de, proletaryamız da bağımsız değildir, uluslararası proletaryanın çıkarlarına gönülden bağlılık, komünistler açısından ilkesel bir tutumdur. Bu anlamda devrimci merkeze ve sosyalist sisteme bağımlılığımız zorunluluktur. Varşova Paketi'nde alacağımız yeri belirtmeliyiz.

Z. Y., Paris

Yaşlılara da değinilsin

Programda yaşlılara değinen bir bölüm olması iyi olur. Bu kuruluşların, hem yaşlıların sağlık sorunlarıyla ilgileneceği, hem de yaşlıların her türlü sorunlarıyla ilgileneceği belirtilebilir.

Toprak sorununa, programda az yer verildiği kanısındayım. Ayrıca devrimden sonra tüm topraklar üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması için az süre konulmuş olduğu görüşündeyim. Bunun süreç içinde uygulanacağını belirtsek daha iyi olmaz mı? Devrimden hemen sonra gerçekleşmesi, küçük burjuvaziyi ürkütmez mi?

R. N., Hamburg

Türkiye'de ulusal azınlıklar sorunu

Türkiye'de ulusal sorunun esas olarak Kürt sorunu olarak programa konulması doğrudur. Ancak ulusal azınlıklar

çerçevesinde salt Ermeni sorununun izlenmesini eksik buluyoruz.

Ulusal sorunun çerçevesine Arapları, Çerkezleri, Lazları koymak ve bunların haklarını savunmak gerekir.

Diğer ulusal azınlıkların durumunu bilmemekle beraber bugün Türkiye'de 1,5 milyona yakın Arap azınlığı yaşamaktadır. Bu Arap azınlığı üzerinde kültürel, dinsel baskılar uygulanmaktadır. Ayrıca bilindiği gibi, Hatay 1939 yılında çeşitli dolaplarla Türkiye Cumhuriyeti'ne ilhak edilmiştir. Bunlara ek olarak Hatay'da bugün ulusal bilinç, geçmişten kalan ve günümüzde de süren etnik baskılar nedeniyle, baskıya karşı demokratik bir içerik taşıyarak artmaktadır.

Söz konusu baskılara örnek, resmi dairelerde Arapça konuşmanın yasak olmasıdır. Eğlence yerlerinde, düğünlerde Arapça şarkı söylemek yasaktır. Bu yörede tutuklanan devrimcilerin Arap kökenli oluşu da ayrı bir yönüdür.

Ayrıca, geçmişten kalan ve geçmişin baskılarını somut olarak belgeleyen bir şey de, Arapların yoğun olarak oturdukları mahallelerde tüm evlerin birbirine açılan kapılarının olmasıdır. Bu, dışarıdan gelen baskıya, zulme karşı iletişim ve birlikte davranmayı simgeliyor. Bugün bu yapılar özellikle Antakya'nın bazı semtlerinde halen durmaktadır. Ayrıca, Arapların yoğun olarak buldukları mahallelerde askeri kışlalar vardır.

Cunta öncesi dönemde neredeyse kitle katliamına yol açacak hazırlıklar yapılmaktaydı. Bugün de baskılar aynı yoğunlukta faşist devlet eliyle sürdürülmektedir.

Çok yeni olan fakat hızla yayılan bir gelişme de Arap azınlığı içinde kendi dilini öğrenme yönünde yoğun bir çabanın olmasıdır.

Dileğimiz, ulusal azınlıklar sorununa daha geniş eğilmek ve haksızlıklara karşı eşit haklar savaşımının programa koyulmasıdır.

Ç.S ve S.E., Almanya

Göçmen işçiler

Programın 4. bölümüne ek olarak yurt dışındaki yabancı işçilerin, "göçmen işçilerin" konu edilmesini ve aşağıdaki formülasyonu öneriyorum:

"Açlığa ve sefalete terk edildikleri için kitleler halinde yurt dışına gitmek zorunda bırakılan 'göçmen işçiler'e uygun yaşama ve çalışma koşulları sağlanacak. Yaşamak zorunda kaldıkları ekonomik sürgün hayatına son verilecektir."

D. Y., Almanya

Yabancı işçiler

Önerim:

"Ekonomik ve siyasi olarak yurt dışında yaşamak zorunda bırakılan işçilerin her türlü yaşam garantisi sağlanacaktır. (Emeklilik, iş garantisi, konut vb.)"

M., Köln

Programa eklenmesini düşündüğüm konular şunlar:

— Sağlık hizmetlerinin toplumsallaştırılmasının, parasızlaştırılmasının programda yer alması.

— Analık hakkı ile ilgili bir madenin girmesi.

— Ordu konusunda programda bir bölümün olması.

— Halkın yönetim organları hakkında birşey girmesi.

— Kırsal alanla ilgili olarak "Köy-kent" gibi birşey programa giremez mi?

— Kıyıların, göllerin kamulaştırılması ile ilgili olarak bir maddenin girmesi.

— Çalışma hakkının programa girmesi.

— Siyasal suç kavramının konulması.

— Tarımda ve özellikle Kürdistan'da kapitalizmin gelişmesinin açılması iyi olur.

Bütün bunlara ek olarak ilk taslağın *İşçinin Sesi*'nin el kitabı gibi çıkarılmasını da öneriyorum.

R., Almanya

Dünya devrimci merkezi ve Sovyetler Birliği

Program taslağımızdaki, "Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu izlediği siyasetle bağlı olmayan nesnel bir konumdur." cümlesinin yerine, "Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu nesnel ve tarihsel bir konumdur" cümlesinin yazılmasını öneriyorum. Program taslağındaki cümle, daha çok olumsuz yoruma açık.

Z. B., Münih

İleri demokratik bir anayasa

Bu bölümde 5. paragraftaki, "demokrasi sosyalizme özdeş değildir." cümlesindeki özdeş kelimesini şu şekilde anlasak deyim yanlış anlaşılabilir mi: "Özdeş", "aynı" kelimesiyle eşanlamlıdır.

S. Ç., Paris

Birlik ve cephe

1.Genel olarak Türkiye devrimci hareketinde, şimdiye kadar gelmiş, geçmiş en ileri programdır. Bunun yanında, tartışmak istediğim bazı konular var.

Bunlardan bir tanesi İDHD konusu. Programımız, en ileri programdır, ama bir sosyalist devrim programı çıkarılmış olsaydı, bu programla arasındaki fark ne olurdu?

2.Programda küçük burjuvazi bölümü daha açık yazılmalıdır. Aydınlar, bürokratlar küçük burjuvazinin içinde değerlendiriliyor. Ayrıca, küçük burjuvazinin bir kısmı proletaryaya yakın kesim olarak değerlendiriliyor. Burasının daha açılması gerektiği kanısındayım. Bu görüşe ben katılmıyorum.

Küçük burjuvazi, tekeldisi burjuvazi ve işçi sınıfı iki yerde değerlendiriliyor, bunların birleştirilmesi daha iyi olur.

3.Birlik, işçi sınıfının hegemonyasıyla ilgili paragrafta tamamen katılmıyorum. Fakat, 4. Program taslağında, cephe diye bir sorun yok. Diğer taraftan, partimiz FKBD'nin içindedir. Partimizin FKBD sorunu yok demekle, günümüz siyasal ortamının cephe gereksinimi olmadığı mı kastediliyor? Yoksa, partimiz bu sorunu aşmış mıdır? Eğer böyle bir sorun yoksa, partimiz neden FKBD içinde yer almıştır? Neden FKBD'nin platformunu onaylamıştır? Faşizmin iktidarda olduğu ülkelerde, cephe gereksinimi söz konusu değil midir?

4.Kıbrıs sorunu: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanından sonraki değerlendirme nedir?

5.Programda, "barışçı ve bağımsız bir dış siyaset izlenecektir" deniyor. Ama Varşova Paketi'nden hiç söz edilmiyor. "Bağımsızlık" kelimesine karşıyım ve devrimden hemen sonra Varşova Paketi'ne katılmaktan yanayım.

Geneli hakkında kısaca yazacaklarım bu kadardır.

D. G., Fransa

Dil keskin olmamalı

Türkiye Komünist Partisi *İşçinin Sesi*'ne yoldaşça selamlarımla,

Program elimize geç ulaştığı için, programın geneli ve biçimi üzerine olumlu veya olumsuz bulduğum yanları hakkında düşüncelerimi yazmamıştım. Şimdi, elime, yoldaşların görüşlerinin yer aldığı program ekleri geçince, onun üzerinden değerlendirme yapmayı uygun buldum.

Geneli üzerine, 25 yoldaşın yazısını değerlendirerek, bunlardan 18 tanesinin görüşlerine katılıyorum. Bu yüzde 72'dir. Katılmadığım yoldaş 2. Yani yüzde 8'dir. Geri kalan 5 yoldaşın değerlendirmesine de kısmen katılıyorum, kısmen katılmıyorum (yüzde 20 kadarı).

Biçimi üzerine ise 20 yoldaşın yazısı var. Bu kısmı yüzdeye bölemedim. Çünkü geniş bir istatistiği gerektiriyor ki, bu da zaman sorunu.

Birincisi, ben programın kısaltılmasına katılmıyorum. Aksine hatta genişletilebilir.

İkincisi, dil keskin olmamalı ve programın dili oldukça iyidir.

Üçüncüsü, gençlikle ilgili istemler olmasına rağmen, parti örgütlenmesinde gençliğin örgütlenmesi açık değildir.

Geneli üzerine değerlendirmem bundan ibaret olup, daha yararlı olması açısından da üzerinde çalıştığım ek sayıyı da gönderiyorum.

S. O., İsviçre

Yurt dışındaki işçiler

Bence, 4. Program taslağında, yurt dışındaki Türkiyeli işçiler konusunun biraz daha açılması gerekiyor.

Şöyle ki, İDHD'den sonra, bunların çözüm bekleyen sorunlarıyla karşılaşılacak. Özellikle de "ikinci kuşak" adı verilen kesimle. İki kültüre de uyum sağlayamayan, ne ana dili ne de oturduğu ülkenin dilini tam olarak öğrenemeyen ikinci kuşağın sorunlarına tutumumuzu koymak gerekir.

Yani, kısacası, programda yurt dışında Türkiyeli işçiler bölümü olmalıdır.

H. A., Norveç

Tartışmamız öğrenmeyi öğretiyor

Program taslağımızı iyice okuyup kavrayabilmem için, tartışma yazışmasında geç kalmış bulunmaktayım. "Bağışlayınız."

Partimizin organı *İşçinin Sesi*'nde, şimdiye kadar verilen kavramlar, Marksizm-Leninizm açısından şüphesiz ekonomik, siyasal ve ideolojik en doğru kabul ettiğimiz kavramlardır.

TKP 4. Program taslağında getirilen ise Marksizm ile Leninizmin bütünleştirilmiş en canlı özünü teşkil etmektedir. Ayrıca program taslağının hazırlanışını, günümüz toplumunun yapısına, halkın psikolojisine, ajitasyon ve propaganda açısından uygun buluyorum. Dünya komünist partilerinin, (devrimini yapmamış) enternasyonalizm çerçevesi içinde programımızın içeriğini bilmelerini isterdim.

Programımızı, ileri demokratik halk devrimi savaşımızda ve sonrasında uygulama gereksinimi en çok duyulabilir kavramları acilen koyabilen bir program olarak kabul ediyorum

Yoldaşların bir kısmının, 4. Program taslağı üzerinde anlayamadıkları bazı kavramları tartışma konusu olarak getirmeleri yerine, aynı kavramları varolan kaynaklardan yararlanarak kendilerini aydınlatmaları ve aydınlatmanın sonrasında o konuyu, gerekli görüyorlarsa, program tartışmasına getirmeleri, bence daha uygun olabilir.

G. B., Fransa

Programımız kızıl ışıklarını dört bir yana salıyor

1. Bölüm

Sayfa 3, 1. sütunda 2. paragrafın son cümlesini, "1. Dünya Savaşı ile başlayan kapitalizmin genel bunalımı Ekim Devrimi ile derinleşti, kalıcılaştı" şeklinde söylemek daha doğru olur.

Sayfa 3, sütun 2'de ilk paragrafın son cümlesinde "bu nedenle, izlediği siyasetle bağlı olmayan nesnel bir konumdur," cümlesinde ardarda iki "le" bitişli cümle pek güzel olmamış. İkinci "le" yerine "izlediği siyasete" denebilir.

2. Bölüm

Sayfa 6, sütun 2, paragraf 1'in son cümlesinde yanyana kullanılmış olan "ve, ama" bağlaçlarından biri kalkarsa cümle daha güzel olur.

3. Bölüm

Sayfa 9, sütun 3, paragraf 3'deki, "kapitalizm feodalizme kıyasla, tekeli kapitalizm serbest rekabetçi kapitalizme kıyasla ileridir" cümlesi kafamda soru olarak duruyor. İlk anda bu cümlelerin siyasi nitelikleri de belirtilerek (tekeli kapitalizmin siyasi gericiğini) genişletilmesi düşüncesindeydim. Ancak ilgili seminerden sonra bunu kesin söyleyemiyorum. Eğer tekeli kapitalizmin serbest rekabetçi kapitalizme göre siyasi olarak da ilerici olduğunu kesin söyleyemiyorsak, o zaman bu cümle konulmamalıdır. Tekeli kapitalizmin az gelişmiş ülkelerde gerici olduğu da kesin söylenebilir kanısın-

dayım.

Sayfa 9, sütun 3'de "Neden ileri Demokratik" ve "neden halk devrimi" sorusunun yanıtı, katılan ve çıkarına olan sınıfların yani halk sınıflarının (işçi sınıfı ve küçük burjuvazi) açık bir cümleyle yazılması halinde daha net ortaya çıkacak. Taslağın söylediği doğru. Gerçekten de, "devrimimizi gerçek bir halk devrimi yapan özellik" oraya kadar söylenenlerden çıkıyor, ama biz bu çıkan sonucu bir cümle ile toplu halde sunabiliriz.

4. Bölüm

Sayfa 11'deki "Sendika hareketinin görevleri — Acil istemler" başlığı altında, bugünkü görevlerle İDHD'nin sağlayacakları birarada koyulmuş. Sınırım ayrılmalı. Daha doğrusu İDHD'nin getirecekleri genel ekonomik önlemler başlığı altına girmeli. Zaten birçok madde hemen hemen aynı cümlelerle her iki başlık altında yinelenmiş. Örneğin, sayfa 12'de 15. madde ile sayfa 15'de 8. madde. Bir de 11. sayfadaki maddeler sıralanırken 3'den 5'e geçilmiş.

"Demokrasi sosyalizme özdeş değildir" demenin gereğini anlayamadım. İkisi aynı madalyonun farklı yüzleri, yani sosyalizm deyince ekonomik ve toplumsal birşeyden, demokrasi deyince siyasi birşeyden söz etmiş oluyoruz. Sınırım bunun için böyle birşey yazılmış, ama bunlar birbirinden ayrılır mı? Yani sosyalizmde demokrasi yok mudur ya da sosyalizmsiz bir demokrasi gerçek bir demokrasi midir? Bu cüm-

lenin ters yorumlara yol açmasından korkuyorum.

Sayfa 15, sütun 2'de 2. madde ile "e" şıkkı birbiriyle çelişiyor gibi geldi bana. "e" şıkkının sonucu olarak 2. maddenin ölçütü doğru değil diye düşünüyorum.

"Siyasal suç kavramı kaldırılacaktır" maddesinin nedenini anlayamadım. Devrimimizi karşı savaşanlar ne suçlu olacaklar?

"...Yavaş bir süreçle değiştirecek" kısmına kafam takıldı. Sanki iradi bir yavaşlıktan söz ediliyor gibi yoruma neden olabilir. Hemen öncesindeki cümlede "bu zaman işidir..." belirlenmesi, aynı cümledeki "süreçle değiştirecek" belirlenmesi ister istemez olacak olan bu yavaşlığı yeterince anlatıyor. O halde sanki biz öyle istiyormuşuz gibi, "yavaş değiştirecek" demeye gerek yok.

5. bölüm

"...Sosyalizmin sınıfları, üretim araçları karşısındaki konumlarıyla... farklılık taşıdıkları için farklı sınıflardır," cümlesi bana doğru gelmedi. Bu konum, üretim araçlarına sahip olup olmamayı anlatmaz mı? Eğer bunu anlatıyorsa, sahip olan ya da olmayan farklı sınıflar var mıdır? Sahiplik, mülkiyet biçimi devlet mülkiyeti olduğu için, fiilen proletaryanın değil, bürokrasinin elindedir. Bu anlamdaki farklı sınıfları, ardından gelen cümle anlatmaktadır. ("...Emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rolleriyle ve gelir dağılımı biçimleriyle")

Sayfa 18 sütun 2'deki, "Türkiye'de sosyalizm kuruculuğu" başlığının, programdaki dilbirliği açısından "sos-

yalist kuruculuk" olarak değişmesi yanlışlıydı.

6. Bölüm

Bu bölümde, "TKP enternasyonalisttir" bölümü, en önemli ilke olduğundan başa alınmış olsa gerek. 2. sütundaki, "TKP Türkiye işçi sınıfının öncü örgütüdür" başlığı altındaki ilk cümle tanım niteliği taşıyor ve insanın gözü tanımı en başta arıyor. Bu nedenle bu cümlelerin ya "TKP enternasyonalisttir" başlığından önce tek başına, ya da bu başlığın altına konulması, daha iyi olur.

Sonuç

Görüldüğü gibi, programın getirdiği fikirlerle ilgili bir değişiklik önerim yok. Tüm fikirlere katılıyorum ve bütün gücümle destekliyorum.

Programımız herkesinkinden farklı olacak. Çünkü o, hayatın gerçeklerinden ve bu gerçekleri en titiz biçimde Marksizm-Leninizm ölçütüne vuran kadroların elinden çıkıyor. Daha da önemlisi, programımızı gerçek anlamda bir kollektif çalışmayla çıkarıyoruz. Tam da menşeviklerin 3-5 kişi ile fildişi kulesinde "kongre" yaptıkları ve "program" diye bir rezalet belgeyi piyasaya sürdükleri sırada, bizim bu program anlayışımız ne kadar güzel kendini gösteriyor.

TKP 4. programı şimdiden kızıl ışıklarını dört bir yana saçarak oluşuyor. Programımız, Türkiye devrimci hareketinde bir atılım olsun demiyorum. Bizim elimizde mutlaka olacak.

V.A., İngiltere

Tekellere karşı halkın savaşımı ve İDHD programı üstüne tartışma

Örgütümüz KTİDB'de başlattığımız program tartışmasının, "Tekellere karşı halkın savaşımı" başlıklı bölümünün sonuçlarını iletiyoruz.

15.1.1984 tarihli

program tartışması:

Birinci gurup eğitim amaçlı sorular:

— Göreceli kötüleşme yasası, mutlak kötüleşme yasası nedir?

— Türkiye'de ekonomik savaşım neden siyasi nitelik alıyor?

— Ekonomik mücadelede gerçekçi istem neye göre belirlenir?

— Neden sömürü oranı Türkiye'de daha yüksektir?

— Artı değer oranı, kâr oranının azalması, kâr kitlesinin artması nedir? anlatıldı.

İkinci gurup sorular:

D.Z. yoldaş: İşverenler neden var? Çocuk sigortası yönetimi neden öğretmenlere bırakılacak?

A.Z. yoldaş: Biz iktidara gelince, sarı-pembe sendika kalmayacak. Onun için bunlar istem olarak anlaşılabilir. Yanlış oluyor.

O.I. yoldaş: Devrimden sonra sarı-pembe sendika olacak. İDHD programında da bunlarla savaş söz konusudur. Program doğrudur.

A.T. yoldaş: Sayfa 11 sütun 2'deki 1. isteme katılmıyorum. Sanki devrimci anlayış daha önceden gelmezmiş gibi bir anlayış çıkıyor. Burasının daha değişik yazılmasını öneriyorum.

R.Ç. yoldaş: O.I. yoldaşın görüşüne katıldıklarını belirttiler. E.L. yoldaş ve diğer bazı yoldaşlar, sarı-pembe sendika yerine "burjuva-oportünist" demeyi önerdiler.

3. maddenin c ve d şıkları için söz

alan R.K. yoldaş, bu maddelerden niteliksiz iş gücü çocuk sayısı farkı almayacakmış gibi bir anlam çıkarttığını söyledi. C maddesine çocuk sayısının eklenmesini, d maddesinden çıkarılmasını önerdi.

Çalışma saatleri tartışıldı. O.I. yoldaş, saat belirlemenin propaganda değeri olmadığını söyledi. Saat belirlenmeli diyen yoldaşlardan A.Z. yoldaş 11, M.G.yoldaş, 7 saat olabilir, dediler. Genel görüş olarak, hafta sonu 48 saat yerine, çalışma süresi 40 saati geçmez, denmeli görüşü çıktı.

— İDHD'de işveren olacak mı? SSK olacak mı?

— İDHD'den sonra işsizlik mi olacak da genel işsizlik sigortası istiyoruz?

— Programda işveren var. Bu nasıl program denebilir.

İşverenden ne kastedildiği, bunun açılması gerektiği belirtildi. A.Ç. yoldaş, işveren olmasına karşı olduğunu belirtti.

Çocukların çalışması üzerine söz alan yoldaşlar şunları söylediler:

E.L. yoldaş: İDHD'den sonra çocuğunu çalıştıran aile olacak mı? Bugünkü biçimi kalkacak, ama başka bir biçimde sömürülecek diye anlaşılıyor.

R.Ç. yoldaş: 12. madde çocuk çalıştırılacak biçiminde anlaşılabilir. Çocuk kavramına yaş konulmalıdır.

Genel istem: 12. maddenin yeniden yazılması. Geçinebilmek için çocuğunu çalıştıran aileler formülünün değişmesi.

Z.H. yoldaş: Meslek eğitiminden yoksun kalmış, çalışmak zorunda olan çocuklara, çocuk sigortası bağlanmalıdır.

R.K. yoldaş: Aile yerine çocuğa sigorta bağlanmalı.

B.S. yoldaş: Kapitalizmden devraldığımız çalışan çocukların sorununu çözmeye diye koyalım.

U.İ. yoldaş: Sendikal bölümde, genel grev yok. Acil değil anlamına geliyor.

Genel olarak yoldaşlar 13. maddenin kalkmasından yana olduklarını belirttiler.

O.K. yoldaş: İşçilerin ekonomik mücadele örgütleri diyelim, sendika demeyelim.

8.1.1984 tarihli

program tartışması

3.3. İleri Demokratik Halk Devrimi'nde Halkın Birliği bölümü 4. alt başlığa kadar.

Birinci gurup eğitim amaçlı sorular: — Türkiye devrim güçlerinin savaş birliği nedir?

— İşçi sınıfının gerçek birliği nedir? — Cephe nedir? (Dimitroff'un kitabından bazı bölümler okundu.)

İkinci gurup sorular, öneriler:

E.L. yoldaş: Sayfa 10 sütun 1 paragraf 2'de "sınırlı ve geçici uzlaşmaların" olacağına programda yer alması gerekir mi?

C.V. yoldaş: Türkiye devrim güçlerinin savaş birliğinde (TDGSB) proletarya hegemonyası vurgulansa daha iyi olur.

Z.H. yoldaş: TDGSB'nin olasılığını değerlendirmek gerekiyor. Olmama ihtimali varsa, programa niçin alalım.

B.S. yoldaş: Olasılık kalsın.

Z.H. yoldaş: Önerim, "TDGSB'yi kurma zorunluğunu kavramak, bu yolda aktif çalışmak komünistlerin görevidir."

C.V. yoldaş: Programdaki formülasyon daha iyi.

F.A. yoldaş: "TDGSB'yi kurma zorunluğunu derinden kavramak, bu olasılığı değerlendirmek ve bunu bir olgu haline dönüştürmek komünistlerin görevidir"

O.I. yoldaş: Program aynen kalmalı.

Z.H. yoldaş: TDGSB'yi kurma zorunluğunu derinden kavramak, yanlış görüşlere karşı amansız mücadele vermek, işçi sınıfının çıkarı için bu yolda çalışmak komünistlerin görevidir.

C.V. yoldaş: İşçi sınıfının hegemonyası ve birlik konusu, TDGSB'den önce konya daha iyi olur.

B.S. yoldaş: Sınırlı ve geçici uzlaşmalar yapılabilir, çıksın.

C.V. yoldaş: Sayfa 10 sütun 1 paragraf 2'deki "Öyle uzlaşmaların anti tekeli...bağlaşıklık içinde anlamı yoktur." cümlesi açık yazılsın.

Z.H. yoldaş: Aynı yer için önerim: "Ancak böyle uzlaşmaların halkın devrimci savaş birliği içinde yeri yoktur."

U.İ. yoldaş: Benim önerim, "anti faşist" ilkesini de koyalım.

Z.H. yoldaş: Kalıcı birliklerin ön koşulları nelerdir? Programa açıklık getirilmeli ya da "işçi sınıfının hegemonyayı sağlayacak güçte olması ve doğru birlik anlayışının yerleşmesi kalıcı ön birliklerin koşuludur" gibi bir cümle konulmalıdır.

U.İ. ve E.L. yoldaşlar: Yarı proletarler çok kısa. Biraz daha genişletilmelidir.

Z.H. yoldaş: Sayfa 10 sütun 2, işçi sınıfı bölümünde 4. paragrafın ilk cümlesi, tekrar olduğu için çıksın.

B.S. yoldaş: Aynı yerin (işçi sınıfı bölümü) son cümlesine "proletarya partisinin hegemonyası" kelimelerinin eklenmesini öneriyorum.

Köln TİDB

Programımızı Türkiye işçi sınıfı yaşama geçirecektir

Değerli Yoldaşlar, Oldukça gecikmeli olarak program taslağımız üzerine görüş belirtmeye devam ediyorum.

Genel olarak

Beşinci bölümde, sosyalist toplumdaki ne anladığımızı bence programa eksik yazılmış. Birinci bölümde ise, sosyalist ülkelerde varolan güçlükler tarihten devraldıkları geri kalmışlık mirasına bağlanıyor. Bence bu, yetersiz kalıyor. İzlenen siyasetle baği açıklanırsa daha iyi olur. Bu yaklaşımla, "sosyalist sistem" ve "dünya devrimi" konuları yeniden ele alınmalıdır.

Beşinci bölüm ağırlıkla Türkiye'de sosyalizmin kuruculuğuna eğilmelidir. Sosyalizmin evrensel yasalarını açıklayan bölümler birinci bölüme aktarılmalıdır.

* * *

Programda yer yer görülen varsayımlar üzerine açıklamalar kaldırılırsa iyi olur.

Türkiye'de devlet tekeli kapitalizmi

Bu bölümde, devlet tekeli kapitalizminin kır küçük burjuvazisi üzerindeki etkisinin açıklanmasında yarar vardır.

Kapitalizmin gelişimine bağlı olarak ortaya çıkan çevre sorunlarına, eğitim, sağlık, artan suçlar, doğanın tahribatı gibi göze görünen sorunlara işaret etmek gerekir.

Türkiye devriminin karakteri ve halkın birliği

Bu bölümden genel olarak şunu anlıyorum: İDHD, hegemonyayı elinde bulunduran proletaryanın, bağlaşıkları ile birlikte iktidarı alması, proletarya diktatörlüğünü kurmasıdır. İktidar ele geçirildiği zaman, siyasal devrim biter, ekonomik gelişmeye uygun düşen dönüşümler dönemi, yani toplumsal devrim başlar. Varsayımları ve bağlaşıklıkların çeşitliliğini bir tarafa bırakırsak (bırakmalıyız), İDHD'den, işçi sınıfının hegemonyasında gerçekleşecek tek devrim anlıyorum. Bazı yoldaşlarda şöyle düşünceler var: "İDHD programının gerçekleşmesi dönemi siyasal devrimdir. Bu program gerçekleşip sonuna gelindiğinde toplumsal devrim başlayacaktır."

Aslında programdaki, "İDHD'nin ilk adımında gerçekleştireceği dönüşümlü programı..." ya da 4. bölüm sonundaki "...ilk uygulanacak program yine İDHD'nin devrimci demokratik dönüşümleri olacaktır" cümleleri, İDHD'yi ve sosyalist devrimi sanki bir sınırlı ayırıyor ve toplumsal devrimi sosyalist devrimle özdeşleştiriyor anlayışını veriyor. "İDHD'nin nesnel mantığı toplumsal devrime yolu temizlemektir" cümlesi de aynı anlayışa yol açıyor. Yanlış anlamıyorsam, programda üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçiş aşaması anlamında bir toplumsal devrimden söz edilmiyor. O zaman toplumsal devrimin İDHD ile (iktidarın ele alınması ile) başladığını vurgulamak gerekiyor. Şöyle denirse yanlış mı olur: "Toplumsal devrim, proletarya diktatörlüğü altında İDHD programı ile başlayıp komünizme varan dönüşümler sürecinin adıdır."

Hegemonya

Bu bölümde, işçi sınıfının hegemon olup olmamasına bağlı olarak İDHD'nin çeşitli biçimler aldığı açıklanıyor. İDHD'nin başta tanımı yapılıyor ve tanım "...kesintisiz bir süreç içinde sosyalizme açılması" koşuluna bağlanıyor. Ondan sonra başka İDHD çeşitlerinden söz ediliyor. Bana bu çelişkili gibi geldi. İDHD tanımımız toplumsal içerikli devrimi anlatıyorsa bu proletaryanın hegemon olduğu bir devrimdir. "Türkiye işçi sınıfının hegemonyasında İDHD..." cümlelerine gerek kalmaz. "İDHD iktidarının sınıf karakterini neyin belirleyeceği" sorusuna gerek kalmaz. Çünkü tanımdan İDHD'nin sınıf karakteri zaten açık. Hegemonya konusunun irdelenmesi gerekiyorsa, bence İDHD bunun dışında kalmalıdır.

Önerilerim

— "Öte yandan bazı siyasal devrimler toplumsal devrimi *başlatmak* için yapılır" denilmeli.

— Burjuva demokratik devrimden farklı olarak, İDHD'nin nesnel mantığı toplumsal devrimi başlatmak, kesintisiz bir süreç içinde komünizme yönelmektir.

— "Siyasal devrimi gerçekleştirme kavgası..." diye başlayan ve sonra gelen paragrafta ya cümle düşüklüğü ya da düşünce hatası var. İlk taslaktaki şekli daha anlaşılıyordu. Bu paragraftan sonrası şöyle devam edebilir mi:

"Halk çoğunluğunun aktif desteği olmadan siyasal devrimi başarmak, toplumsal devrime ilerlemek mümkün olmadığı gibi, devrim yoluyla proletarya diktatörlüğünü kurmadan gerçek demokrasiyi yerleştirip, kendini yadsıyacağı sınıra kadar geliştirmek de mümkün değildir. Siyasal ve toplumsal devrimi gerçekleştirme kavgası bu nedenle gerçek demokrasiyi yerleştirme kavgasıdır.

Ve yine bu nedenle demokrasi kavgasını başarı ile vermeyen bir işçi sınıfı, halkın öncülüğünü kazanıp İDHD'yi gerçekleştiremez. Proletarya diktatörlüğünü kurup, toplumu devletin kuruyup gitme aşamasına ulaştırılmaz.

— "...Ama işçi sınıfının hegemonyasındaki bir iktidar altında gerçekleşeceği için artık kapitalizm de değil..." denilmesi daha iyi olur. Aksi halde işçi sınıfının hegemonyası altında olmayan bir İDHD'nin de olabileceği anlayışı çıkıyor.

— Sonraki paragraf başındaki, "İDHD iktidarının sınıf..." yerine "siyasal devrimin sınıf karakterini" öneriyorum.

— "Türkiye'de İDHD..." ile başlayıp "...hegemonyasına bağlanmıştır" ile biten bölümde irdeleme ve analizler çıkarılmalıdır. Bu bölümde İDHD programının ancak proletarya diktatörlüğü altında uygulanabilirliği vurgulanmalıdır. Bu nedenle, siyasal devrimde hegemonyanın işçi sınıfında olması gerektiği, ancak, ancak böyle bir siyasal devrime İDHD diyebileceğimiz açıklanmalıdır. İşçi sınıfı hegemonyası, İDHD, proletarya diktatörlüğü, toplumsal devrim kavramlarının ancak birarada anlam taşıyacakları, biri olmadan diğerinin olamayacağı açıklansa yerinde olur. Bölümün son paragrafı yerindedir.

Gelişmenin anahtarı proletarya hegemonyasıdır

— "Bir devrimin sosyalist devrim..." yerine şu girse: "Proletarya diktatörlüğü kurulması için, 'saf' bir devrimin olması gerekmez. İktidara yansın ya da yansın, bağlaşıklara rağmen proletarya diktatörlüğü kurulabilir. 'Saf' bir devrim yoktur." Amacım, proletarya diktatörlüğü, sosyalizme eşittir anlayışına kapıları kapamaktır.

Sınıfların konumu

— Bu bölümde şu sorunun tam yanıtını alamadım: İDHD orta burjuvaziyi yok edecek midir, etmeyecek midir? Bence, bunları devrimde bağlaşıklar olarak görmemek başka şey, ama toplumsal devrim üretici güçlerin elverdiği dönüşümleri gerçekleştireceğine göre bu orta sınıflar uzun süre varolacaklardır. Bu ise çıkarlarının da varolacağı anlamına gelir. "İDHD'nin böyle işlevi yoktur" demek, gereksiz oluyor. İDHD'nin "ileri" olmasının nedeni üstteki paragraflarda güzel ve yeterince konuşmuş.

4. Bölüm

— "Sendikalar hareketin görevleri acil istemler", taslaktaki şekliyle kaldırılmalıdır. Bunun yerine işçi sınıfının acil istemleri konabilir. Bu da ancak genel hatlarıyla konulmalıdır. Ayrıntılar ve devrimden sonra gerçekleşmesi mümkün olan istemler "genel ekonomik önlemler" bölümüne alınmalıdır. Bazı maddeler hem işverenleri var sayıyor, hem onların belini kırıyor. (9,10,11,12) Pratik olarak işverenleri ortadan kaldırıyor. Bu, bence gerçekçi değil. Devrimden *hemen sonra* böyle dönüşümleri gerçekleştirmek, yalnız işverenlerin belini kırmakla kalmaz, ekonominin de belini kırar. İşveren devlet de olsa bu böyledir. Böyle konulduğunda, kapitalizmin pratik çerçevesini, burjuva legalitesini aşan istemler sürmeyi de anlamlı görmüyorum. Emperyalist üretim ilişkilerinin dünya pazarlarında etkinliği sürdüğü sürece mülkiyet ilişkilerini değiştirmek, hem de bunu "ilk adımda" gerçekleştirmek, üretimi durdurmak anlamına gelebilir. Acil istemler, taktiklere göre değişebilir. Yayın organında ayrıntılı ele alınmalı, programda çerçevesi çizilmelidir. Aksi halde toplumsal devrimin uzun bir süreci kapsamaması da anlamsızlaşabilir.

— "Fabrika komiteleri" sendikalar hareketin görevleri içinde ele alınıyor. Bence, bu, ekonomik savaşının önüne alınmalı, sendikalar işçi oranının düşük olduğu göz önüne alınarak önemi vurgulanmalı.

— Gençliğin atılgan, dinamik bir güç olduğu vurgulanmalı. Yenilginin yükünü omuzlarında taşıyan, savaşma azmi tükenmiş eski sendikacıların, işçi temsilcilerinin devrimci görevleri yerine getiremeyeceği, bu nedenle özellikle işçi gençliği önemli görevler düştüğü yazılsa yerinde olur.

— Kadın bölümünde, ilk maddeden boşanmayı engelleyeceğimiz gibi bir anlam çıkıyor, "kadınları aşağılayıcı gerici boşanma yasası" diyebiliriz.

İleri Demokratik Anayasa

— Birinci paragrafın son cümlesi başka türlü ifade edilmeli.

— Basın özgürlüğünün verilip verilmeyeceği daha açık yazılmalı. Devlet basınevlerini kullanma hakkının yanı sıra, (j) maddesine "basın" kelimesi eklenmeli.

Genel Ekonomik önlemler

— 5. maddenin kaldırılmasından yararlanım.

Fabrikaların özel mülkiyeti varken, kırdaki böyle bir zorlama büyük zorlama getirir. Küçük üreticinin özel mülkiyetinin endüstriyel gelişmeye engel olmayaacağı kanısındayım. Ticaret devletleştirilip, zirai yatırımlar devlet tarafından artan bir şekilde geliştirildikçe, artan oranda gelir vergisi uygulandıkça, tarımda küçük mülkiyet tehdit değil, ekonomiyi destek olur, canlılık getirir, kanısındayım.

Tarımda sanayi ve teknoloji geliştikçe, toprakta özel mülkiyet süreç içerisinde sancısız bir şekilde ortadan kaldırılabilir.

Ayrıca kullanım hakkıyla dağıtılan ya da mülkiyet hakkı kaldırılan topraklar üzerinde çalışanlar, işçi sınıfının hakkına sahip olamayacaklarına göre (örneğin, emekli aylığı, yıllık ücretli izin, hafta sonu tatili v.s.) onların tek sağlam güvenceleri olan mülkiyet haklarını ellerinden almak, küçük üreticiyi cezalandırmak anlamına gelir. Bence, bu özgürlük anlayışımıza ters düşer.

Sınırlı özel mülkiyet, sanayide olduğu gibi, tarımda da toplumsal devrimin determinizmine bırakılmalıdır. 4.9. bölüm yanılmıyorsam bunu anlatıyor.

— Miras hakkının sınırlandırılması İDHD programı için yeterlidir.

— Çalışma zorunluluğu maddesi kaldırılmalıdır.

— 15. madde "ekonomik bir önlem" değil, ceza yasasının konusu. Kaldı ki, bence o kapsamda bile caydırıcı bir işlevi yok. Halk milisleri tarafından kafasının ezilmesini göze alan karşıdevrimci, malı gidecek diye o işten vazgeçmez.

— Genel ekonomik önlemler maddelerine geçilmeden önce bir giriş yapılması ve önlemlerin amacının, nasıl bir ekonomik perspektife sahip olduğumuzun açıklanmasının büyük yararı olur.

— "Siyasal devrim bir iktidar sorunudur, toplumsal devrim — sosyalizm ise uzun ve tedrici bir süreçtir" cümlesindeki "sosyalizm" kelimesinin çıkması iyi olabilir.

— 4.9'daki son paragraftaki fikre katılmıyorum.

Bu paragrafın çıkartılmasından yararlanım. Önerim: "Bu programın sahibi işçi sınıfı, İDHD ile yönetici sınıf konumuna yükselerek onu yaşama geçirecektir," ya da benzeri bir ifade kullanılabilir.

Sosyalist toplum ve sosyalist devlet

Bu bölümde bazı tekrarlar var, ama bence olmasında sakınca yok. "Demokrasi sürekli fikir oluşturma ve karar alma sürecidir," gibi.

Son Söz

Böyle bir program taslağını komünist harekete kazandırmada büyük emek veren V. Dursun yoldaşımız ve tüm örgütümüzü saygıyla, yoldaşça selamlarım.

K. D., Frankfurt